

Vedlegg I:

MANDAT FOR KOMMISJON FOR Å VURDERE OG FREMME FORSLAG TIL HVORDAN SAMFUNNETS SAMLEDE RESSURSER KAN OG BØR INNRETTES FOR Å VIDEREUTVIKLE SAMFUNNSSIKKERHET OG BEREDSKAP

Å sørge for innbyggernes trygghet er en av statens viktigste oppgaver. Arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap er helt sentralt for å skape og opprettholde denne tryggheten. Samfunnssikkerhet handler om samfunnets evne til å verne seg mot og håndtere hendelser som truer grunnleggende verdier og funksjoner, og setter liv og helse i fare. Slike hendelser kan være utløst av naturen, være utslag av tekniske eller menneskelige feil, eller av bevisste handlinger.

Arbeidet med samfunnssikkerheten favner vidt. Det omfatter utfordringer knyttet til blant annet terror, organisert kriminalitet og sammensatte trusler, digital og finansiell sikkerhet, spørsmål om nasjonalt eierskap, forsyningssikkerhet for kraft, vann og mat, arealplanlegging, transportsikkerhet, helseberedskap, migrasjon/flyktningsstrømmer og sikkerhetspolitiske kriser.

En rekke aktører har ansvar innenfor samfunnssikkerhetsfeltet. Vi har operative ressurser innenfor brann, politi, helse, sivilforsvar, redningstjeneste og blant frivillige. Disse er, sammen med Forsvaret, spydspissene i arbeidet. Departementene har ansvaret innenfor sine sektorer. Kommunene har ansvaret for å identifisere risikoer innenfor kommunens grenser, og planlegge ut i fra disse. Statsforvalteren har ansvar for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Storting og regjering, og skal være pådrivere i samfunnssikkerhetsarbeidet i fylket. Direktoratene og nasjonale faginstanser er statens faglige organer, ofte med ansvaret for viktige operative ressurser som politi, helsetjenesten osv. Private aktører har ansvar blant annet knyttet til kritiske samfunnsfunksjoner og kritisk infrastruktur, og innenfor totalforsvaret. Privat-offentlig samarbeid er derfor svært viktig innenfor samfunnssikkerhetsfeltet.

Komplekse verdikjeder kan gi avhengigheter og sårbarheter som utfordrer samfunnssikkerheten. Digitale tjenester avhenger av leveranser fra aktører i en lang rekke land. Forsyningskjeden for mat består av mange enheter på produsentnivå og få, store aktører innenfor distribusjon og innkjøp. Vi må kunne håndtere situasjoner der forstyrrelser i verdikjedene truer forsyningssikkerheten.

God samfunnssikkerhet og beredskap forutsetter samhandling og koordinering mellom beredskapsaktører. Vi må utnytte ressursene best mulig, og vurdere behov på tvers av sektorgrenser og beredskapsområder.

Mot dette bakteppet nedsetter regjeringen en kommisjon som skal gjennomgå den samlede beredskapen i Norge.

1. Kommisjonen skal gi en prinsipiell vurdering av styrker og svakheter ved dagens beredskapssystemer. Den skal vurdere og fremme forslag til hvordan samfunnets samlede ressurser kan og bør innrettes for å videreutvikle samfunnssikkerhet og beredskap, og sikre best mulig samlet utnyttelse av beredskapsressursene. Kommisjonen skal gi tydelige og konkrete anbefalinger om hva som bør prioriteres i arbeidet med beredskap fremover.
2. Kommisjonens arbeid skal baseres på en vurdering av risiko og vesentlighet. Kommisjonen skal ta utgangspunkt i en vurdering av dagens utfordringsbilde nasjonalt og internasjonalt, og gi en vurdering av hvordan dette kan forventes å utvikle seg og påvirke samfunnssikkerhet og beredskap. Kommisjonen bør vurdere blant annet betydningen av teknologisk utvikling herunder digital sikkerhet, utviklingen av den sikkerhetspolitiske situasjonen, globalisering, urbanisering og klimaendringer.
3. Kommisjonens mandat omfatter hele samfunnssikkerhetsfeltet, herunder Svalbard, og hele krisespekteret fra fred via sikkerhetspolitiske kriser til krig. Kommisjonen skal konsentrere innsatsen til det den selv anser som de mest sentrale utfordringene for Norge i et totalberedskapsperspektiv, enten det er bestemte sektorutfordringer eller tverrsektorielle problemstillinger.
4. Kommisjonen bør inkludere sivilt-militært samarbeid i sine vurderinger, og i den grad det anses formålstjenlig også omfatte totalforsvaret. Den bør også vurdere de særskilte ordningene vi har innenfor enkelte beredskapsområder, som atomberedskap og biologiske hendelser. I tillegg bør kommisjonen vurdere hvilke felles planforutsetninger som skal legges til grunn for forsynings-sikkerheten, herunder innenfor digitale tjenester, kraft og verdikjeden for mat. Den bør også vurdere spesielle utfordringer og løsninger i områder preget av lavt folketall og store avstander.
5. Kommisjonen bør vurdere betydning av internasjonale forventninger til og forpliktelser for norsk beredskap, samt hvordan utenlandske ressurser og bistand fra allierte og partnerland kan styrke vår beredskap. NATOs forventninger til motstandsdyktighet og EUs ordning for sivil beredskap bør inngå i en slik vurdering.
6. Kommisjonen bør ha et særlig fokus på tverrsektorielle utfordringer i samfunnssikkerhetsarbeidet.

7. Kommisjonen bør reflektere over prioriteringsutfordringer som vil komme som følge av strammere økonomiske rammer, og et mer komplekst trussel-/utfordringsbilde. Den bør også reflektere over økende betydning av den forebyggende delen av beredskapsarbeidet.
8. Kommisjonen bør, ut i fra en erkjennelse av at det verken er ønskelig eller mulig å forebygge enhver risiko, vurdere betydningen av risikoaksept.
9. Kommisjonen skal etablere nødvendig kontakt og samarbeid med relevante pågående prosesser, som forsvarskommisjonen som er nedsatt for å forberede grunnlaget for en ny langtidsplan for Forsvaret fra 2025 og videre arbeid innenfor forsvarssektoren, samt oppfølgingen av Koronakommisjonens arbeid.
10. Dersom det er behov for avklaringer eller å gjøre mindre endringer i mandatet, så skal kommisjonen ta dette opp med Justis- og beredskapsdepartementet som kan ta beslutning om nødvendige endringer.
11. Kommisjonen skal redegjøre for administrative og økonomiske konsekvenser av sine anbefalinger, og minst ett forslag skal baseres på uendret ressursbruk. Kommisjonen skal følge utredningsinstruksens bestemmelser for øvrig.
12. Kommisjonen skal levere sin innstilling i form av en NOU til Justis- og beredskapsdepartementet 5. juni 2023.

Totalberedskapskommisjonen påbegynner sitt arbeid så snart som mulig etter 21. januar 2022.